Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 13. mája 2026*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Zodpovednosť členského štátu v prípade porušenia práva Únie – Zrušenie práv na užívanie a požívanie úžitkov *ex lege* v rozpore s článkom 63 ZFEÚ a článkom 17 Charty základných práv Európskej únie – Obnovenie týchto práv v nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie – Náhrada škody – Vnútroštátna právna úprava upravujúca finančnú náhradu vypočítanú len na základe trhovej hodnoty tohto majetku v čase výmazu práv na užívanie a požívanie úžitkov – Požiadavka primeranej náhrady škody – Ušlý zisk“

Vo veci C-286/25,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Győri Törvényszék (Župný súd Győr, Maďarsko) z 3. apríla 2025 a doručený Súdnemu dvoru 15. apríla 2025, ktorý súvisí s konaním:

BRANDL Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

proti

Agrárminisztérium,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory C. Lycourgos (spravodajca), sudcovia O. Spineanu-Matei, S. Rodin, N. Piçarra a N. Fenger,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– BRANDL Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., v zastúpení: T. Szendrő-Németh, ügyvéd,

– maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a K. Szíjjártó, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: maďarčina.

– Európska komisia, v zastúpení: M. Mataija, A. Tokár a G. von Rintelen, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 63 ZFEÚ a článku 17 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou BRANDL Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (ďalej len „Brandl“) a Agrárminisztérium (Ministerstvo poľnohospodárstva, Maďarsko) vo veci výšky finančnej náhrady upravenej maďarskou právnou úpravou na účely vykonania rozsudku z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432).

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 63 ods. 1 ZFEÚ stanovuje:

„V rámci ustanovení tejto kapitoly sú zakázané všetky obmedzenia pohybu kapitálu medzi členskými štátmi navzájom a členskými štátmi a tretími krajinami.“

4 Článok 17 ods. 1 Charty uvádza:

„Každý má právo vlastniť svoj oprávnene nadobudnutý majetok, užívať ho, nakladať s ním a odkázať ho. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku, s výnimkou verejného záujmu, v prípadoch a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon, pričom musí byť včas vyplatená spravodlivá náhrada. Užívanie majetku môže byť upravené zákonom v nevyhnutnej miere v súlade so všeobecným záujmom.“

Maďarské právo

5 Dňa 12. decembra 2013 maďarský zákonodarca prijal mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (zákon č. CCXII z roku 2013, ktorým sa stanovujú niektoré ustanovenia a prechodné opatrenia týkajúce sa zákona č. CXXII z roku 2013 o predaji poľnohospodárskych a lesných pozemkov, ďalej len „zákon z roku 2013 o prechodných opatreniach“). Tento zákon nadobudol účinnosť 15. decembra 2013.

6 Ustanovenie § 108 ods. 1 uvedeného zákona stanovovalo:

„Všetky práva na užívanie nehnuteľnosti alebo na požívanie úžitkov existujúce k 30. aprílu 2014, zriadené na základe zmluvy medzi osobami, ktoré nie sú v blízkom príbuzenskom vzťahu, na dobu neurčitú alebo na dobu určitú, ktorá uplynie po 30. apríli 2014, zaniknú *ex lege* 1. mája 2014.“

7 Zákonom č. CL z roku 2021, ktorým sa menia niektoré poľnohospodárske zákony a ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2022, bola do zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach vložená kapitola 20/F. Táto kapitola, ktorá okrem iného zahŕňa nové paragrafy 108/B, 108/K, 108/L a 108/N, sa nazýva „Osobitné ustanovenia prijaté na vykonanie [rozsudku z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432)]“.

8 V § 108/B zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach v znení vyplývajúcom zo zákona č. CL z roku 2021, ktorým sa menia niektoré poľnohospodárske zákony (ďalej len „zákon z roku 2013 v znení zmien z roku 2021“), sa stanovuje:

„1. Každá fyzická alebo právnická osoba, ktorej práva na užívanie a požívanie úžitkov boli vymazané z pozemkového registra na základe § 108 ods. 1 v znení účinnom k 30. aprílu 2014…, alebo jej právny nástupca, môže podľa tejto kapitoly požiadať o opätovný zápis takto vymazaných práv na užívanie a požívanie úžitkov do pozemkového registra, ako aj o náhradu, ktorá jej prináleží podľa tejto kapitoly.

2. Vymazaný užívateľ práva alebo jeho právny nástupca môže uplatňovať svoje práva voči štátu alebo štátnym orgánom v súvislosti s výmazom práva na užívanie a požívanie úžitkov len v rámci konaní upravených v kapitole 20/F zákona [z roku 2013] o prechodných opatreniach.“

9 Ustanovenie § 108/K tohto zákona stanovuje:

„1. Základ náhrady tvorí ročná hodnota vymazaných práv na užívanie a požívanie úžitkov. Ročná hodnota sa rovná 1/20 trhovej hodnoty nehnuteľnosti, ku ktorej bolo predtým zriadené právo na užívanie a požívanie úžitkov, v okamihu výmazu tohto práva.

…

4. Ak dôjde k opätovnému zápisu práva na užívanie a požívanie úžitkov, výška náhrady sa rovná súčinu ročnej hodnoty a počtu rokov, ktoré uplynuli od výmazu do opätovného zápisu.

…“

10 Ustanovenie § 108/L uvedeného zákona v odseku 2 stanovuje:

„Ak… žiadateľ predloží žiadosť, v ktorej preukáže, že si môže uplatniť ďalšie práva nad rámec sumy určenej v súlade s § 108/K, [príslušný orgán] môže stanoviť sumu náhrady odlišnú od sumy vypočítanej v súlade s § 108/K, pričom zohľadní osobitné okolnosti konkrétneho prípadu a ich primerané odôvodnenie (dodatočná náhrada), a to najmä vzhľadom na tieto charakteristiky pozemku:

a) profil, tvar, veľkosť pozemku;

b) poloha;

c) situácia;

d) prístupnosť, susediace cesty;

e) topografia a sklon;

f) úprava vodného toku;

g) inžinierske stavby, ktoré bránia pestovaniu plodín;

h) stav plodín;

i) vyššia ako obvyklá pravdepodobnosť škôd spôsobených mrazom, ľadom a zverou;

j) zavlažovanie, možnosť zavlažovania;

k) uzávery;

l) budovy slúžiace pestovanie poľnohospodárskych plodín;

m) hospodárenie so živinami, agrochemický zásah;

n) znečistenie životného prostredia a trvalé škody na životnom prostredí;

o) ochrana prírody v danej oblasti;

p) pôdne ameliorácie.“

11 Podľa § 108/N toho istého zákona:

„Zo sumy stanovenej v súlade s paragrafmi 108/K až 108/M sú splatné úroky, a to odo dňa zrušenia práva na užívanie a požívanie úžitkov až do dňa zaplatenia. Úroková sadzba sa rovná základnej sadzbe centrálnej banky zvýšenej o dva percentuálne body. Na účely výpočtu úrokov sa počas celého obdobia príslušného kalendárneho polroka uplatňuje úroková sadzba platná v prvý deň uvedeného polroka.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

12 Brandl je držiteľkou práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a požívanie úžitkov z týchto pozemkov v Maďarsku, ktoré sú zapísané do pozemkového registra členského štátu pod číslami 0159/3 a 0160.

13 Podľa § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach tieto práva na užívanie a požívanie úžitkov zanikli zo zákona. Dňa 2. októbra 2014 boli vymazané z pozemkového registra.

14 Súdny dvor po tom, čo v rozsudku zo 6. marca 2018, SEGRO a Horváth (C-52/16 a C-113/16, EU:C:2018:157, body 62 až 66, 94, 107 a 126), konštatoval, že článok 63 ZFEÚ bráni takému ustanoveniu, akým je § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach, v rozsudku

z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432, bod 129), spresnil, že uvedené ustanovenie porušuje aj právo vlastniť majetok zaručené článkom 17 Charty.

15 V nadväznosti na tento druhý rozsudok maďarský zákonodarca zmenil zákon z roku 2013 o prechodných opatreniach s cieľom umožniť za určitých podmienok opätovne zapísať do pozemkového registra práva na užívanie a požívanie úžitkov, ktoré boli vymazané v súlade s § 108 ods. 1 tohto zákona, a odškodniť držiteľov týchto práv.

16 Brandl na základe § 108/B ods. 1 zákona z roku 2013 v znení zmien z roku 2021 požiadala o opätovný zápis svojich práv na užívanie a požívanie úžitkov do pozemkového registra a aj ho dosiahla.

17 Ako náhradu za hospodársku stratu vyplývajúcu z výmazu týchto práv Nemzeti Földügyi Központ (Národné centrum pre pozemkové veci, Maďarsko), ktoré je v tejto oblasti predchodcom Ministerstva poľnohospodárstva, priznalo spoločnosti Brandl v súvislosti s nehnuteľnosťami zapísanými v pozemkovom registri pod číslami 0159/3 a 0160 sumy 10 940 000 maďarských forintov (HUF) (približne 31 000 eur) a 30 810 000 HUF (približne 87 000 eur). V súlade s § 108/K zákona z roku 2013 v znení zmien z roku 2021 tieto sumy podľa výpočtov Národného centra pre pozemkové veci zodpovedajú 1/20 trhovej hodnoty tohto majetku k 2. októbru 2014, vynásobenej počtom rokov, ktoré uplynuli medzi výmazom práv na užívanie a požívanie úžitkov opätovným zápisom týchto práv.

18 Brandl usúdila, že táto náhrada nepredstavuje primeranú náhradu škody, ktorá jej vznikla na základe neoprávneného odňatia jej práv na užívanie a požívanie úžitkov, a preto podala proti Ministerstvu poľnohospodárstva žalobu na Győri Törvényszék (Župný súd Győr, Maďarsko), ktorý je predkladajúcim vnútroštátnym súdom. Na podporu tejto žaloby táto spoločnosť tvrdí, že náhrada škody musí zohľadňovať ušlý zisk.

19 V tejto súvislosti Brandl uvádza, že pred výmazom svojich práv na užívanie obhospodarovala predmetné pozemky a že po tomto výmaze boli tieto pozemky predmetom nájomných zmlúv. Na posúdenie ušlého zisku sú relevantné sumy nájomného stanovené v týchto zmluvách.

20 Podľa Győri Törvényszék (Župný súd Győr) treba nahradiť všetky majetkové nevýhody, ktoré držiteľ práv na užívanie a požívanie úžitkov utrpel z dôvodu nezákonného výmazu týchto práv. Treba teda zohľadniť ušlý zisk. Ustanovenie § 108/K zákona z roku 2013 v znení zmien z roku 2021, ktoré sa zakladá na trhovej hodnote predmetného majetku v čase výmazu práv na užívanie a požívanie úžitkov, podľa tohto súdu nezabezpečuje priznanie spravodlivej náhrady. Toto ustanovenie najmä nezohľadňuje okolnosť, že v priebehu rokov, ktoré uplynuli medzi výmazom a opätovným zápisom týchto práv, sa mohla trhová hodnota tohto majetku výrazne zmeniť. V prejednávanej veci súdny znalec vypočítal, že v prípade, že by sa zohľadnilo zvýšenie trhovej hodnoty v priebehu týchto rokov a popri tom sa uplatnilo kritérium upravené v uvedenom ustanovení, by suma náhrady dosahovala 16 596 000 HUF (približne 47 000 eur) vo vzťahu k pozemku s číslom 0159/3 a 49 341 500 HUF (približne 140 000 eur) vo vzťahu k pozemku s číslom 0160.

21 Za týchto podmienok Győri Törvényszék (Župný súd Győr) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„[1.] Majú sa článok 63 [ZFEÚ] a článok 17 [Charty] vykladať v tom zmysle, že je s nimi v súlade právna úprava členského štátu, ktorá po obnovení práva na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a požívanie úžitkov z nich, ktoré bolo predtým v rozpore s právom Únie vymazané, priznáva držiteľovi tohto práva majetkovú náhradu, ktorá nezohľadňuje skutočnosť, že v rokoch, ktorých sa týka tento výmaz, došlo k významnému nárastu trhovej hodnoty dotknutých nehnuteľností?

[2.] Je právna úprava členského štátu, ktorá po obnovení práva na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a požívanie úžitkov z nich, ktoré bolo predtým v rozpore s právom Únie vymazané, priznáva držiteľovi tohto práva majetkovú náhradu, ktorá nezohľadňuje skutočnosť, že v rokoch, ktorých sa týka tento výmaz, došlo k významnému nárastu trhovej hodnoty dotknutých nehnuteľností, v súlade s pojmom spravodlivá náhrada v zmysle článku 17 [Charty] a [rozsudku z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432, bod 129)]?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

22 Európska komisia vo svojich pripomienkach predložených Súdnemu dvoru zdôrazňuje, že jediný cezhraničný prvok uvedený v návrhu na začatie prejudiciálneho konania spočíva v tom, že konateľ spoločnosti Brandl, ktorá je založená podľa maďarského práva, je štátnym príslušníkom iného členského štátu než Maďarsko. Za týchto okolností je podľa Komisie prípustnosť tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania otázna.

23 Je pravda, že ustanovenia Zmluvy o FEÚ v oblasti slobody usadiť sa, slobodného poskytovania služieb a voľného pohybu kapitálu sa neuplatňujú na situáciu, v ktorej sa všetky okolnosti obmedzujú na vnútroštátnu sféru jediného členského štátu (rozsudok z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 47, a uznesenie z 27. januára 2026, OMW Petrom Marketing, C-439/25, EU:C:2026:82, bod 36).

24 Pôsobnosť Charty v súvislosti s konaním členských štátov je vymedzená v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia Charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie, pričom toto ustanovenie potvrdzuje judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej sa základné práva zaručené v právnom poriadku Únie majú uplatniť vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie, nie však mimo týchto situácií. Ak sa naopak na právnu situáciu nevzťahuje pôsobnosť práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť a prípadne uvádzané ustanovenia Charty nemôžu samy osebe túto právomoc založiť (rozsudok z 12. septembra 2024, Changu, C-352/23, EU:C:2024:748, bod 63 a citovaná judikatúra).

25 V prejednávanej veci nemožno vylúčiť, že spor vo veci samej, ktorého vyriešenie si podľa predkladajúceho vnútroštátneho súdu vyžaduje výklad článku 63 ZFEÚ a v tomto rámci článku 17 Charty, patrí do situácie, v ktorej sa všetky okolnosti obmedzujú na vnútroštátnu sféru jediného členského štátu, ako sa uvádza v bode 23 tohto rozsudku. Vzhľadom na to, že návrh na

začatie prejudiciálneho konania neobsahuje žiadny náznak toho, že konateľ spoločnosti Brandl má finančný podiel na jej základnom imaní, z tohto návrhu nevyplýva žiadna okolnosť, ktorá by umožňovala s istotou konštatovať, že tento spor má cezhraničnú povahu.

26 Ani za predpokladu, že by sa všetky relevantné okolnosti sporu vo veci samej obmedzovali len na vnútroštátnu sféru Maďarska, by z toho však nevyplývalo, že uvedený návrh je neprípustný.

27 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že výklad základných slobôd upravených v článkoch 49, 56 alebo 63 ZFEÚ sa môže ukázať ako relevantný vo veci, v ktorej sa všetky okolnosti obmedzujú na vnútroštátnu sféru jediného členského štátu, najmä ak vnútroštátne právo ukladá predkladajúcemu vnútroštátnemu súdu povinnosť, aby štátnemu príslušníkovi štátu, do ktorého tento súd patrí, umožnil využívanie tých istých práv, aké v rovnakej situácii vyplývajú štátnemu príslušníkovi iného členského štátu z práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. decembra 2000, Guimont, C-448/98, EU:C:2000:663, bod 23, a z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 52).

28 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že systém náhrady zavedený zákonom z roku 2013 v znení zmien z roku 2021 platí podľa § 108/B tohto zákona pre „každú fyzickú alebo právnickú osobu“ bez ohľadu na jej štátnu príslušnosť, „ktorej práva na užívanie a požívanie úžitkov boli vymazané z pozemkového registra na základe § 108 ods. 1 [zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach]“. Okrem toho z tohto návrhu vyplýva, že Národné centrum pre pozemkové veci a neskôr Ministerstvo poľnohospodárstva uznali, že Brandl musí dostať náhradu podľa podmienok stanovených zákonom z roku 2013 v znení zmien z roku 2021, aby sa tak vyhovelo rozsudku z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432), pričom tieto podmienky podľa nich zabezpečujú primeranú náhradu škody.

29 Vzhľadom na tieto konkrétne okolnosti uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa zdá, že zásady práva Únie týkajúce sa náhrady škody spôsobenej členským štátom v dôsledku porušenia práva Únie, konkrétne v prejednávanej veci porušenia článku 63 ZFEÚ a článku 17 Charty konštatovaného v rozsudku z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432), sú na vyriešenie sporu vo veci samej relevantné, a to nezávisle od toho, či má alebo nemá konateľ spoločnosti Brandl, ktorý je štátnym príslušníkom iného členského štátu než Maďarsko, podiel na základnom imaní tejto spoločnosti. Za týchto okolností sa má uplatniť judikatúra pripomenutá v bode 27 tohto rozsudku a na prejudiciálne otázky sa vzťahuje prezumpcia relevantnosti, ktorá vedie k ich prípustnosti.

30 Z uvedeného vyplýva, že prejudiciálne otázky sú prípustné.

O veci samej

31 Súdny dvor vo svojom rozsudku z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432), rozhodol, že zrušenie práv na užívanie a požívanie úžitkov *ex lege* vykonané zákonom z roku 2013 o prechodných opatreniach je nezlučiteľné s článkom 63 ZFEÚ a článkom 17 Charty. Nezlučiteľnosť tejto vnútroštátnej právnej úpravy s voľným pohybom kapitálu navyše vyplývala už z rozsudku Súdneho dvora zo 6. marca 2018, SEGRO a Horváth (C-52/16 a C-113/16, EU:C:2018:157).

32 V tomto kontexte je cieľom tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania určiť, či systém náhrad, aký upravuje zákon z roku 2013 v znení zmien z roku 2021, zabezpečuje primeranú náhradu škody, ktorá vznikla v dôsledku tohto zrušenia *ex lege*.

33 Treba preto usúdiť, že predkladajúci vnútroštátny súd sa svojimi otázkami, ktoré treba skúmať spoločne, v podstate pýta, či sa má právo Únie vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje náhradu škody spôsobenej držiteľovi práv na užívanie nehnuteľného majetku a požívanie úžitkov z neho v dôsledku zrušenia týchto práv *ex lege*, ktoré je nezlučiteľné s článkom 63 ZFEÚ a článkom 17 Charty, prostredníctvom finančnej náhrady vypočítanej výlučne v závislosti od trhovej hodnoty, ktorú mal tento majetok v čase, keď boli uvedené práva vymazané z pozemkového registra.

34 Podľa ustálenej judikatúry majú jednotlivci, ktorým bola spôsobená škoda porušením práva Únie pripísateľným členskému štátu, právo na náhradu, pokiaľ sú splnené tri podmienky, a to, že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať im práva, porušenie tejto normy je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou týmto jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť (pozri rozsudky z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 51, ako aj z 1. augusta 2025, Minister for Children, Equality, Disability, Integration and Youth a i., C-97/24, EU:C:2025:594, bod 27).

35 V situácii, na akú sa vzťahuje systém náhrad upravený v zákone z roku 2013 v znení zmien z roku 2021, sú tieto podmienky splnené. Na jednej strane Súdny dvor už rozhodol, že článok 63 ZFEÚ a článok 17 Charty predstavujú právne normy, ktorých cieľom je priznať práva jednotlivcom, a že porušenie týchto ustanovení, ktoré bolo konštatované v rozsudku o nesplnení povinnosti a ktoré vyplýva z prejudiciálneho rozsudku, uvedených v bode 31 tohto rozsudku, možno kvalifikovať ako dostatočne závažné (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. marca 2022, Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, body 70 a 71). Na druhej strane existencia priamej príčinnej súvislosti medzi týmto porušením a škodou, ktorá vznikla osobám, ktorých práva na užívanie a požívanie úžitkov boli vymazané, nie je pred predkladajúcim vnútroštátnym súdom spochybnená, keďže cieľom niektorých ustanovení zákona z roku 2013 v znení zmien z roku 2021 je práve nahradiť škodu, ktorá vznikla v dôsledku uvedeného porušenia, ktoré konštatoval Súdny dvor.

36 Keďže uvedené podmienky sú splnené, právo Únie vyžaduje, aby náhrada škody, ktorá vznikla dotknutým jednotlivcom, bola primeraná vzniknutej ujme, aby sa tak zabezpečila účinná ochrana ich práv (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 82, ako aj z 25. marca 2021, Bălgarska Narodna Banka, C-501/18, EU:C:2021:249, bod 125).

37 Je na vnútroštátnom právnom poriadku každého členského štátu, aby stanovil kritériá umožňujúce určiť rozsah tejto náhrady, pričom tieto kritériá nemôžu byť menej priaznivé ako kritériá platné pre podobné sťažnosti alebo žiadosti na základe vnútroštátneho práva a v žiadnom prípade nemôžu byť upravené tak, aby náhradu v praxi znemožnilo alebo nadmerne sťažilo (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 90, ako aj zo 17. apríla 2007, AGM-COS.MET, C-470/03, EU:C:2007:213, bod 94).

38 Súdny dvor tak členským štátom uznal širokú mieru voľnej úvahy, spresnil však, že úplné vylúčenie ušlého zisku z nahraditeľnej škody nemožno v prípade porušenia práva Únie pripustiť, pretože osobitne pri sporoch hospodárskej alebo obchodnej povahy môže takéto úplné vylúčenie ušlého

zisku náhradu škody v skutočnosti znemožniť (rozsudky z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 87, ako aj zo 17. apríla 2007, AGM-COS.MET, C-470/03, EU:C:2007:213, bod 95).

39 V prípade zrušenia práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov *ex lege*, ako je uvedené v § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach, a následného obnovenia týchto práv, treba s výhradou overenia predkladajúcim vnútroštátnym súdom konštatovať, že ušlý zisk tvoria príjmy z obhospodarovania alebo prenájmu týchto pozemkov, ktoré poškodený užívateľ nemohol poberať v období, ktoré uplynulo medzi týmto zrušením a týmto obnovením.

40 V situácii, akou je situácia v Maďarsku v nadväznosti na rozsudok z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432), je síce možné na účely náhrady škody, ktorá dotknutým osobám vznikla z dôvodu porušenia práva Únie konštatovaného Súdnym dvorom, stanoviť štandardizovaný vzorec výpočtu umožňujúci v každom individuálnom prípade určiť sumu dlžnej náhrady, zásada efektivity, ktorej obsah je pripomenutý v bodoch 37 a 38 tohto rozsudku, však vyžaduje vytvorenie takéhoto vzorca tak, aby viedol k náhrade, ktorá dostatočne presne pokrýva tento ušlý zisk.

41 Ako pritom vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, systém náhrady upravený v § 108/K zákona z roku 2013 v znení zmien z roku 2021 sa na účely určenia sumy náhrady zakladá na trhovej hodnote predmetných poľnohospodárskych pozemkov v čase protiprávneho výmazu práv na užívanie a požívanie úžitkov.

42 Ako sa zhodujú dotknuté subjekty, ktoré Súdnemu dvoru predložili pripomienky, táto hodnota zodpovedá predajnej cene, ktorú mohol vlastník týchto pozemkov získať v závislosti od ponuky a dopytu v okamihu tohto výmazu.

43 Takto stanovené kritérium výpočtu výšky náhrady v § 108/K zákona z roku 2013 v znení zmien z roku 2021 samo osebe neumožňuje určiť ušlý zisk poškodeného držiteľa práv na užívanie a požívanie úžitkov. Príjmy, ktoré tento držiteľ mohol získať v období medzi zrušením práv na užívanie a požívanie úžitkov a ich obnovením tým, že by obhospodaroval alebo prenajímal dotknuté poľnohospodárske pozemky, totiž nemajú priamu súvislosť s cenou, ktorú by vlastník týchto pozemkov mohol získať predajom týchto pozemkov v čase výmazu práv na užívanie a požívanie úžitkov.

44 Hoci v situácii, o akú ide vo veci samej, kde ušlý zisk predstavuje celkovú alebo prinajmenšom výrazne prevažujúcu časť škody, ktorá vznikla držiteľovi práv na užívanie a požívanie úžitkov, takýto systém náhrad môže v praxi viesť k náhrade škody, ktorej suma do určitej miery pokrýva sumu tohto ušlého zisku, s výhradou overenia predkladajúcim vnútroštátnym súdom stále platí, že kritérium, na ktorom je tento režim založený, nevedie k primeranému vyčísleniu uvedeného ušlého zisku a v dôsledku toho tejto škody.

45 Systém náhrady, akým je systém upravený v § 108/K zákona z roku 2013 v znení zmien z roku 2021, teda v praxi nadmerne sťažuje náhradu spôsobenej škody, a preto nie je zlučiteľný s požiadavkou jej primeranej náhrady, pripomenutou v bodoch 36 až 38 tohto rozsudku.

46 Tento záver nie je spochybnený skutočnosťou, ktorú zdôrazňuje maďarská vláda, že § 108/L zákona z roku 2013 v znení zmien z roku 2021 umožňuje poškodeným osobám požiadať o dodatočnú náhradu z dôvodu určitých vlastností predmetného majetku. Hoci sú tieto charakteristiky pri posúdení ušlého zisku relevantné, s výhradou overenia predkladajúcim

vnútroštátnym súdom stále platí, že § 108/L uvedeného zákona neukladá príslušnému orgánu povinnosť zohľadniť uvedené vlastnosti pri určení rozsahu náhrady škody a priznať tak poškodenému rozsiahlejšiu náhradu, než aká vyplýva z § 108/K toho istého zákona.

47 Záver uvedený v bode 45 tohto rozsudku nie je spochybnený ani skutočnosťou, že § 108/N zákona z roku 2013 v znení zmien z roku 2021 stanovuje zaplatenie úrokov na kompenzáciu času, ktorý uplynul medzi zrušením práv na užívanie a požívanie úžitkov a zaplatením kompenzácie. Takéto ustanovenie totiž sleduje najmä kompenzáciu znehodnotenia meny a jeho cieľom ani účinkom nie je zabezpečiť účinnú náhradu ušlého zisku.

48 V prejednávanej veci treba bez toho, aby bola dotknutá miera voľnej úvahy, ktorou disponuje dotknutý členský štát pri stanovení vzorca výpočtu vedúceho k primeranej náhrade škody, poukázať na to, že pokiaľ ide o posúdenie náhrady, ktoré musí vykonať predkladajúci vnútroštátny súd v rámci sporu vo veci samej, z číselných údajov poskytnutých týmto súdom vyplýva, že na základe mechanizmu náhrady, ktorý zohľadňuje trhovú hodnotu dotknutých poľnohospodárskych pozemkov, sa môže ukázať, že je nadmerne ťažké dospieť k primeranej náhrade škody, ak sa nezohľadní prípadné významné zvýšenie tejto hodnoty, ku ktorému došlo počas obdobia medzi zrušením práv na užívanie a požívanie úžitkov a obnovením týchto práv.

49 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na položené otázky odpovedať tak, že právo Únie vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje náhradu škody spôsobenej držiteľovi práv na užívanie nehnuteľného majetku a požívanie úžitkov z neho v dôsledku zrušenia týchto práv *ex lege*, ktoré je nezlučiteľné s článkom 63 ZFEÚ a článkom 17 Charty, prostredníctvom finančnej náhrady vypočítanej výlučne v závislosti od trhovej hodnoty, ktorú mal tento majetok v čase, keď boli uvedené práva vymazané z pozemkového registra.

O trovách

50 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred predkladajúcim vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje náhradu škody spôsobenej držiteľovi práv na užívanie nehnuteľného majetku a požívanie úžitkov z neho v dôsledku zrušenia týchto práv *ex lege*, ktoré je nezlučiteľné s článkom 63 ZFEÚ a článkom 17 Charty základných práv Európskej únie, prostredníctvom finančnej náhrady vypočítanej výlučne v závislosti od trhovej hodnoty, ktorú mal tento majetok v čase, keď boli uvedené práva vymazané z pozemkového registra.

Podpisy